

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 04.07.2013, sp. zn. 22 Cdo 1645/2013, ECLI:CZ:NS:2013:22.CDO.1645.2013.1

Číslo: 27/2014

Právní věta: Má-li být mezitímním rozsudkem rozhodnuto o základu nároku spoluvlastníka na zaplacení náhrady za užívání věci druhým spoluvlastníkem nad rámec jeho spoluvlastnického podílu, předpokládá rozhodnutí o základu nároku také posouzení rozsahu a kvality užívání společné věci; kvality užívání tam, kde užívají věc oba spoluvlastníci, a nejedná se o výlučné užívání společné věci některým ze spoluvlastníků.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 04.07.2013

Spisová značka: 22 Cdo 1645/2013

Číslo rozhodnutí: 27

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Podílové spoluvlastnictví, Rozsudek mezitímní

Předpisy: § 137 odst. 1 obč. zák.
§ 152 odst. 2 o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce se domáhal zaplacení 480 000 Kč s příslušenstvím z důvodu, že žalovaná užívá nemovitosti v podílovém spoluvlastnictví účastníků nad rámec jejího spoluvlastnického podílu.

O k r e s n í s o u d v Hradci Králové mezitímním rozsudkem ze dne 10. 5. 2012 ve výroku I. uznal nárok žalobce co do základu jako opodstatněný. Ve výroku II. rozhodl, že o výši nároku a o nákladech řízení bude rozhodnuto v konečném rozhodnutí.

Soud prvního stupně vzal za prokázané, že účastníci jsou rovnodílnými podílovými spoluvlastníky budovy č. p. 58, nacházející se na pozemku parc. č. st. 84, pozemku parc. č. st. 84, pozemku parc. č. 214/1, pozemku parc. č. 214/2, to vše v katastrálním území K., obci H. K. Účastníci uzavřeli dne 7. 5. 1991 smlouvu o rozdělení a užívání nemovitosti, podle které měla žalovaná užívat bytovou jednotku v prvním patře budovy a žalovaný bytovou jednotku v přízemí budovy. Žalobce se několikrát pokoušel dostat do předmětné budovy, avšak žalovaná mu vždy odepřela přístup. Soud prvního stupně zjistil, že žalovaná fakticky užívá celou nemovitost, přičemž v bytové jednotce v přízemí bydlí, v prvním patře pak má zřízeno fitnesscentrum a ostatní části budovy užívá jako skladiště. Bytovou jednotku v přízemí začala užívat v době provádění nezbytných úprav bytové jednotky umístěné v prvním patře. Na tuto dobu se žalovaný odstěhoval k rodičům, nicméně žalovaná se po ukončení stavebních úprav

do své bytové jednotky nevrátila, ba naopak začala provádět úpravy v celé budově.

Soud prvního stupně vyšel z aplikace § 137 odst. 1 a § 139 odst. 1 obč. zák. s tím, že pokud existující poměry spoluvlastníkovi neumožňují realizaci jeho práva, náleží mu náhrada. Pokud žalovaná užívá celou budovu výlučně a neumožňuje žalobci plnou realizaci jeho vlastnického práva, má žalobce právo se domáhat náhrady za užívání nemovitosti žalovanou nad rámec jejího spoluvlastnického podílu.

K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové k odvolání žalované rozsudkem ze dne 11. 2. 2013 mezitímní rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně. Hodnocení důkazů soudem prvního stupně považoval za logické, s přihlédnutím ke všemu, co v řízení vyšlo najevo. Provedení důkazů, které navrhovala žalovaná, podle názoru odvolacího soudu není významné pro vydání mezitímního rozsudku. Skutečnost, že jak žalobce, tak žalovaná mají v budově umístěny své věci, bude možné podle odvolacího soudu zohlednit až v dalším řízení o výši peněžité náhrady za užívání věci nad rámec spoluvlastnického podílu. Dohodu ze dne 7. 5. 1991, kterou účastníci uzavřeli, považoval odvolací soud za absolutně neplatnou, protože byla uzavřena v době, kdy ještě účastníci nebyli spoluvlastníky předmětné budovy. Nárok žalobce odvolací soud ve světle judikatury Ústavního a Nejvyššího soudu kvalifikoval jako nárok na vydání bezdůvodného obohacení. Odvolací soud uvedl, že v dalším řízení o zjišťování výše nároku bude muset soud prvního stupně brát v úvahu všechny okolnosti případu a nespokojí se s konstatováním, že spoluvlastník užívá část věci o větší výměře, nýbrž přihlédne k tomu, jakou kvalitu má užívaná část budovy. Bude tedy třeba zohlednit také to, že žalobce má v domě uskladněné své věci.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, které považuje za přípustné podle § 237 o. s. ř. Nálezací soudy se podle jejího názoru odchýlily od ustálené judikatury dovolacího soudu tím, že se při posuzování toho, zda užívá žalovaná budovu nad rámec svého spoluvlastnického podílu, nezabývaly kvalitou užívání společných nemovitostí. Nálezací soudy podle ní braly v úvahu jen obytnou část budovy. Dovolatelka má dále za to, že dovolání je přípustné i pokud jde o řešení otázky vydání mezitímního rozsudku o základu nároku ve sporu o vydání bezdůvodného obohacení z titulu užívání věci nad rámec spoluvlastnického podílu. Ustálená judikatura dovolacího soudu rozhodnutím o základu nároku rozumí posouzení všech otázek, které vyplývají z uplatněného nároku, kromě jeho výše. Zahrnuje tedy i posouzení otázky rozsahu a kvality užívání společné věci oběma spoluvlastníky. Posouzení rozsahu a kvality užívání společné věci je podle názoru dovolatelky rozhodující pro samotnou existenci nároku, nikoliv jen pro jeho výši. Jako dovolací důvod uvádí dovolatelka nesprávné právní posouzení věci. Ačkoliv nálezací soudy správně poukázaly na ustálenou judikaturu dovolacího soudu, důsledně se jí neřídily. Měly se zabývat také tím, že žalobce měl první patro budovy uzamčeno a vynášel z něj za asistence policie své věci. Také se měly zabývat tím, kdo je vlastníkem věcí umístěných v prvním patře budovy. Dovolatelka navrhla, aby dovolací soud rozhodnutí nálezacích soudů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalobce se k dovolání vyjádřil tak, že nálezací soudy rozhodly podle ustálené judikatury dovolacího soudu a v řízení bylo spolehlivě prokázáno, že žalovaná užívá budovu nad rámec spoluvlastnického podílu a žalobci v užívání budovy brání. Mezitímním rozsudkem bylo podle něj správně rozhodnuto o základu nároku, a to v souladu s provedeným dokazováním. Rozsah a kvalitu užívání společné věci je možné podle žalobce zohlednit pouze při posuzování výše bezdůvodného obohacení. Navrhl, aby dovolací soud dovolání odmítl, případně zamítl.

N e j v y š š í s o u d rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Podle článku II. - Přejídná ustanovení, bodu 7. zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, účinného od 1. 1. 2013, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů, s výjimkou § 243c odst. 3 zákona, který se užíje ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

Protože napadené rozhodnutí odvolacího soudu bylo vydáno dne 11. 2. 2013, projednal a rozhodl dovolací soud o dovolání dovolatelky podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2013.

Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Podle § 241a odst. 1 - 3 o. s. ř. dovolání lze podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. V dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a) a čeho se dovolatel domáhá (dovolací návrh). Důvod dovolání se vymezí tak, že dovolatel uvede právní posouzení věci, které pokládá za nesprávné, a že vyloží, v čem spočívá nesprávnost tohoto právního posouzení.

Dovolání žalované splňuje obsahové náležitosti vyplývající z ustanovení § 241a o. s. ř. Přípustnost dovolání spatřuje žalovaná v řešení dvou právních otázek: a) v rovině hmotněprávního posouzení jsou podle jejího názoru rozhodnutí nalézacích soudu v rozporu se závěry vyplývajícími z rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu (dále jen „rozsudek velkého senátu“) sp. zn. [31 Cdo 503/2011](#), b) v rovině výkladu procesního práva pak Nejvyšší soud dosud neřešil otázku podmínek pro vydání mezitímního rozsudku v řízení „o vydání obohacení z tzv. nadužívání společné věci“ z pohledu, zda před vydáním mezitímního rozsudku je nutno do základu nároku zahrnout i posouzení rozsahu a kvality užívání společné věci jejími spoluvlastníky.

Pro řešení obou uvedených otázek je dovolání přípustné, neboť v případě první právní otázky je rozhodnutí odvolacího soudu v rozporu s ustálenou judikaturou dovolacího soudu a v případě druhé právní otázky tato nebyla dovolacím soudem v poměrech užívání společné věci nad rámec spoluvlastnického podílu dosud řešena.

Podle § 137 odst. 1 obč. zák. podíl vyjadřuje míru, jakou se spoluvlastníci podílejí na právech a povinnostech vyplývajících ze spoluvlastnictví ke společné věci.

Podle § 451 odst. 1, 2 obč. zák. kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí, musí obohacení vydat. Bezdůvodným obohacením je majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl, jakož i majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů.

V rozsudku velkého senátu ze dne 10. 10. 2012, sp. zn. [31 Cdo 503/2011](#), uveřejněném pod č. 17/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, Nejvyšší soud vyložil, že užívá-li spoluvlastník bez právního důvodu (zejména bez rozhodnutí většiny spoluvlastníků nebo bez dohody spoluvlastníků anebo bez rozhodnutí soudu) společnou věc nad rámec svého spoluvlastnického podílu, je povinen vydat to, oč se takovým užíváním obohatil, ostatním spoluvlastníkům podle pravidel o vydání

bezdůvodného obohacení (§ 451 a násl. obč. zák.).

Uvedený závěr se opíral o argumentaci, podle které právo každého ze spoluvlastníků věc užívat je omezeno stejným právem ostatních užívat věc podle velikosti podílu. Podle konstantní judikatury mohou spoluvlastníci (dohodou nebo většinovým rozhodnutím) nebo soud o hospodaření se společnou věcí rozhodnout podle § 139 odst. 2 obč. zák. tak, že některého ze spoluvlastníků z fyzického užívání věci zcela nebo zčásti vyloučí; v takovém případě logicky užívá některý ze spoluvlastníků věc nad rámec jeho podílu (neužívá věc v souladu s kritériem vytýčeným v § 137 odst. 1 obč. zák.). Jde však o omezení práva dovolené zákonem (§ 139 odst. 2 obč. zák.), za které z užívání zcela či z části vyloučenému spoluvlastníkovi náleží (nedohodl-li se s ostatními spoluvlastníky jinak) náhrada ve výši odpovídající rozsahu jeho újmy. Spoluvlastník užívající věc nad rámec svého podílu v tomto případě neužívá věc bez právního důvodu, a proto jejím užíváním nemůže získat bezdůvodné obohacení; žádná skutková podstata uvedená v § 451 obč. zák. na tento případ nedopadá.

Právo spoluvlastníka na náhradu za to, že neužívá společnou věc v rozsahu odpovídajícím jeho spoluvlastnickému podílu, je dáno zákonem a vyplývá z práva spoluvlastníka podílet se na užívání společné věci v míře odpovídající jeho podílu. Rozsah tohoto užívacího práva ke společné věci (stejně jako výše spoluvlastnického podílu) nemůže být proti vůli spoluvlastníka rozhodnutím spoluvlastníků modifikován. Neumožňují-li existující poměry nebo rozhodnutí, popřípadě dohoda spoluvlastníků některému spoluvlastníku plnou realizaci tohoto práva, náleží mu za to (jestliže se ovšem strany nedohodly jinak) odpovídající náhrada. Jde o náhradu za omezení spoluvlastnického práva.

Pro posouzení výše náhrady pro vyloučeného spoluvlastníka pak není - podobně jako v jiných případech stanovení náhrady za omezení práva - rozhodující to, co spoluvlastník užívající věc nad rámec podílu získává (oč se obohatí); podstatná je újma vznikající vyloučenému spoluvlastníku. Tu musí soud stanovit na základě úvah vycházejících ze skutkových zjištění ohledně toho, co by spoluvlastník při obvyklém užívání věci v rámci svého podílu získal.

Jiná situace nastane, užívá-li spoluvlastník věc nad rámec svého podílu bez právního důvodu (bez rozhodnutí většiny spoluvlastníků nebo bez dohody spoluvlastníků anebo bez rozhodnutí soudu). Pouze spoluvlastníci vůči sobě navzájem mohou z takto nastoleného vztahu vyvozovat nároky a případně se domáhat jiné úpravy užívání věci. Samotné spoluvlastnické právo však není právním důvodem užívání věci v jakémkoliv rozsahu; je jen důvodem k užívání věci v rozsahu spoluvlastnického podílu.

Z „vlastnictví“ podílu sice nevyplývá právo užívat pouze konkrétní část věci, nicméně spoluvlastník je oprávněn užívat věc jen v rámci svého podílu (není-li tu právní důvod pro užívání v jiném rozsahu).

Jinak řečeno, to, že spoluvlastník je (v rámci svého podílu) oprávněn užívat celou věc, ještě neznamena, že ji může „bez dalšího“ užívat nad rámec podílu na úkor ostatních spoluvlastníků. Majetkový prospěch dosažený tímto užíváním považuje judikatura tradičně za obohacení získané bez právního důvodu; dovolací soud neshledává podmínky a nezná přesvědčivé důvody pro odklon od tohoto judikatorně ustáleného závěru.

Lze tedy uzavřít, že užívá-li spoluvlastník bez právního důvodu (zejména bez rozhodnutí většiny spoluvlastníků nebo bez dohody spoluvlastníků anebo bez rozhodnutí soudu) společnou věc nad rámec svého spoluvlastnického podílu, je povinen vydat to, oč se takovým užíváním obohatil, ostatním spoluvlastníkům podle pravidel o vydání bezdůvodného obohacení (§ 451 a násl. obč. zák.).

Pro posouzení nároku žalobce v souzené věci je tak prvotní posouzení, zda žalovaná užívala předmětnou nemovitost nad rámec svého spoluvlastnického podílu, a pokud ano, v jakém rozsahu.

K této otázce se dovolací soud taktéž vyjádřil v rozsudku velkého senátu tak, že „posouzení, zda v konkrétní věci spoluvlastník užívá věc v rámci podílu, je posouzením právním, vycházejícím ze skutkových zjištění. Soud musí brát v úvahu všechny okolnosti věci; nestačí např. zjištění, že spoluvlastník užívá část věci o větší výměře, než by mu podle poměru výše podílu náležela, musí se zabývat i kvalitou užívané části (např. společný pozemek tvoří z větší části neúrodná a k jinému účelu nevyužitelná půda, jeho menší část je však vysoce úrodná). Na základě tohoto posouzení je možno učinit závěr, zda spoluvlastník užívá věc v rámci svého podílu nebo nad tento rámeček“.

Uvedený závěr míří na ty případy, kdy společnou věc užívají v jednotlivých částech jednotliví podíloví spoluvlastníci, a vyjadřuje primárně tu okolnost, že ani užívání společné věci v kvantitativně stejném rozsahu nemusí ještě vylučovat závěr, že některý z podílových spoluvlastníků užívá společnou věc nad rámeček svého spoluvlastnického podílu.

Tuto okolnost zdůraznil v následující judikatuře Nejvyšší soud např. v rozsudku ze dne 7. 11. 2012, sp. zn. [28 Cdo 2999/2012](#), uveřejněném na [www.nsoud.cz](#), poukazem na to, že není dostačující pro závěr, zda některý ze spoluvlastníků užívá společnou nemovitou věc nad rámeček svého spoluvlastnického podílu, pouze užívání na základě výměry podlahových ploch, nejsou-li zohledněny další okolnosti případu, zejména kvalita částí nemovitostí užívaných tím kterým podílovým spoluvlastníkem.

Tato východiska jsou však bez významu tam, kde některý ze spoluvlastníků užívá společnou věc sám a druhý spoluvlastník se na jejím užívání žádným způsobem nepodílí. V takovém případě je pro posouzení samotného užívání věci nad rámeček spoluvlastnického podílu kvalita jednotlivých částí společné věci bez významu právě proto, že celou věc užívá jeden z podílových spoluvlastníků, a nutně tak užívá věc v rozsahu i spoluvlastnického podílu druhého podílového spoluvlastníka.

V souzené věci soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že „žalovaná užívá celou nemovitost, žalobci v užívání brání a vytvořila takové podmínky, že žalobce ani nemovitost užívat nemůže“. Na základě toho uzavřel, že „zjištěné existující poměry žalobci neumožňují plnou realizaci jeho spoluvlastnického práva v rozsahu jedné poloviny, a proto má vůči žalované právo na náhradu za užívání nad rámeček jejího spoluvlastnického podílu, tedy v rozsahu jeho spoluvlastnického podílu o velikosti jedné poloviny“.

Soud prvního stupně sice v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že v prvním patře domu jsou „umístěny nějaké věci žalobce“, a to věci, které tam v minulosti přestěhovala z přízemí domu sama žalovaná; vzhledem ke skutečnosti, že žalovaná brání žalobci v užívání společného domu (a tím i jeho věci), zjevně takové umístění věcí nepovažoval za stav, kdy by žalobce – byť i jenom minimálně – společnou věc užíval. Proto uzavřel, že žalovaná užívá celou společnou nemovitost, s čím spojil svůj právní závěr o tom, že se jedná o užívání nad rámeček jejího spoluvlastnického podílu, a to v rozsahu užívání celého spoluvlastnického podílu žalobce.

Odvolací soud sice mezitímní rozsudek soudu prvního stupně potvrdil jako věcně správný podle § 219 o. s. ř.; výslovně zdůraznil, že jako správná převzal skutková zjištění, ve skutečnosti se od nich však odchýlil, resp. založil své rozhodnutí na rozporných skutkových zjištěních. Výslovně totiž zdůraznil, že žalovaná „předmětné nemovitosti užívala sama a žalobce byl naopak z užívání těchto nemovitostí vyloučen“. Současně však výslovně v odůvodnění svého rozhodnutí – na rozdíl od soudu prvního stupně – považoval za užívání nemovitostí žalobcem i umístění jeho věcí v předmětné nemovitosti.

Odvolací soud pravděpodobně uvažoval (podle dosavadních skutkových zjištění) o nikoliv podstatném rozsahu užívání, když zdůraznil, že jej lze zohlednit v rámci posouzení kvality „nadužívání“ a není třeba, aby tato okolnost byla zohledněna při úvaze o rozsahu „nadužívání“. Protože však tento svůj závěr nikterak blíže nerozvedl, není dovolacímu soudu zřejmé, zda směřoval k závěru, že žalobce

společnou věc užívá (byť zřejmě v malém rozsahu) či nikoliv. Tato pochybnost je umocněna i dalším poukazem odvolacího soudu, který v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že „pro další řízení před okresním soudem a zjišťování výše nároku bude - mimo jiné - významné i to, že posouzení, zda v konkrétní věci spoluvlastník užívá věc v rámci podílu, je posouzením právním vycházejícím ze skutkových zjištění. Soud musí brát v úvahu všechny okolnosti věci a nestačí zjištění, že spoluvlastník užívá část věci o větší výměře, než by mu podle poměru výše podílů náležela. Soud se musí zabývat i kvalitou užívané části“. Odvolací soud odkázal i na rozhodnutí velkého senátu sp. zn. [31 Cdo 503/2011](#); toto rozhodnutí však nevycházelo ze skutkového stavu, podle něhož by některý z podílových spoluvlastníků výlučně a sám užíval věc v podílovém spoluvlastnictví a druhého spoluvlastníka by z jejího užívání vyloučil.

Dovolací soud se ztotožňuje s dovolacími námitkami, že závěr o užívání věci nad rámec spoluvlastnického podílu a s tím spojená povinnost poskytnutí náhrady v plném rozsahu „nadužívání“ spoluvlastnického podílu druhého spoluvlastníka předpokládá závěr, že některý ze spoluvlastníků užívá společnou věc výlučně sám (ať již fyzickým faktickým užíváním nebo bráněním v užívání druhému spoluvlastníku). Jestliže však některý ze spoluvlastníků užívá společnou věc pouze zčásti, při stanovení rozsahu případného „nadužívání“ společné věci nad rámec jeho spoluvlastnického podílu se soud neobejde bez posouzení kvality částí užívaných jednotlivými spoluvlastníky.

Rozhodnutí soudu prvního stupně proto ob stojí potud, že závěr o užívání věci nad rámec spoluvlastnického podílu spojil se skutkovým zjištěním, že žalovaná předmětnou nemovitost užívá výlučně celou sama, žalobci v jejím užívání brání a vytvořila takové podmínky, že žalobce předmětnou nemovitost užívat nemůže.

Shodu s těmito závěry však z rozhodnutí odvolacího soudu z výše uvedených důvodů dovést bez dalšího nelze. Jestliže odvolací soud nepostavil najisto základní otázku, nakolik který ze spoluvlastníků užívá fyzicky společnou věc (když zjevně uvažoval o užívání věci oběma účastníky, nicméně zároveň vycházel z užívání věci toliko žalovanou), a připustil nutnost zkoumání kvality užívaných částí společné věci v řízení o výši nároku žalobce, nelze jeho právní posouzení věci považovat za správné, jestliže potvrdil mezitímní rozsudek soudu prvního stupně, založený naopak na právním závěru, že žalovaná užívá předmětnou nemovitost nad rámec svého spoluvlastnického podílu, a to zcela i v rozsahu spoluvlastnického podílu žalobce. Dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci tak žalovaná uplatnila právem.

Obdobně se uvedené závěry prosadí i ve vztahu k druhé právní otázce dovolatelem vymezené, tj. k otázce podmínek pro vydání mezitímního rozsudku v řízení „o vydání obohacení z tzv. nadužívání společné věci“ z pohledu, zda před vydáním mezitímního rozsudku je nutno do základu nároku zahrnout i posouzení rozsahu a kvality užívání společné věci jejími spoluvlastníky.

Podle § 152 odst. 2 o. s. ř. rozsudkem má být rozhodnuto o celé projednávané věci. Jestliže to však je účelné, může soud rozsudkem rozhodnout nejdříve jen o její části nebo jen o jejím základu.

O projednávané věci soud nemusí vždy rozhodnout najednou. Zákon - za podmínky, že je to účelné - připouští, aby soud rozhodl samostatným rozsudkem jen o části předmětu řízení (jde o tzv. částečný rozsudek) nebo jen o základu projednávané věci (jde o tzv. mezitímní rozsudek) a aby o zbývající části předmětu řízení nebo o výši nároku rozhodl v tzv. konečném rozsudku.

Mezitímním rozsudkem soud rozhoduje o právním základu věci, jímž se vyjadřuje k tomu, zda žalobce má vůbec na požadované plnění právo a v jakém rozsahu. Základem věci se rozumí posouzení všech otázek, které vyplývají z uplatněného nároku, s výjimkou okolností, které se týkají jen výše nároku (plnění). Otázky, které se týkají základu nároku, lze řešit jen v mezitímním rozsudku; jestliže se tak nestalo, je vyloučeno, aby k nim soud přihlédl při rozhodování o výši nároku. Pojmově

může být vydán pouze „kladný“ mezitímní rozsudek, který určuje, že právní základ nároku „je dán“, byť jen v nepatrné části.

Má-li být mezitímním rozsudkem rozhodnuto o základu nároku spoluvlastníka na zaplacení náhrady za užívání věci druhým spoluvlastníkem nad rámec jeho spoluvlastnického podílu, předpokládá rozhodnutí o základu nároku také posouzení rozsahu a kvality užívání společné věci; kvality užívání tam, kde užívají věc oba spoluvlastníci, a nejedná se o výlučné užívání společné věci některým ze spoluvlastníků. Je tomu tak z důvodu, že posouzení rozsahu a kvality užívání společné věci je určující pro přijetí závěru, zda, případně v jakém rozsahu spoluvlastník užívá společnou věc nad rámec svého spoluvlastnického podílu, tj. pro závěr, který musí být vyjádřen právě v mezitímním rozsudku, aby bylo postaveno najisto, jaký je rozsah užívání společné věci nad rámec spoluvlastnického podílu. Vyřešení této otázky pak umožňuje, aby v dalším řízení se soud zabýval jenom okolnostmi rozhodnými pro určení výše náhrady za takové užívání, tj. okolnostmi určujícími výši nároku.

Jestliže odvolací soud nevyloučil, že otázka kvality užívání společné věci je relevantní až pro určení výše nároku žalobce, aniž by ji jasně a zřetelně promítl do úvahy o závěru, nakolik žalovaná užívá společnou věc nad rámec svého spoluvlastnického podílu, spočívá i v této části rozhodnutí odvolacího soudu na nesprávném právním posouzení věci a dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř. byl uplatněn právem.

Dovolací soud ze shora uvedených důvodů napadený rozsudek odvolacího soudu podle § 243e odst. 1, 2, věta první, o. s. ř. zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení, v němž je odvolací soud vázán vysloveným právním názorem dovolacího soudu ve smyslu § 243g odst. 1, věta první, o. s. ř.